

موضوع:

آسیب های مصرف گرایی و تجمل گرایی و راهکارهای مبارزه با آن

استاد راهنما:

سرکار خانم سمیه رنجبر

گرداورندگان:

مریم احمدی پناه، الهام سعادت مند، اعظم فرجی، مریم زارعی، اعظم جعفری

مدرسه علمیه الزهرا (س) صفاشهر

پاییز ۹۷

چکیده

دین اسلام، دین اعتدال، میانه روی و دوری از افراط و تفریط است، اسلام سعی می کند با برنامه های متعدد پیروان خویش را در راه راست و خط اعتدال نگه دارد و با افراط و تفریط در هر امری مخالف است و آن را برای زندگی دنیوی و اخروی، فردی و اجتماعی مسلمانان مضر می داند. الگوی مصرف در اسلام علاوه بر مخالفت با «اسراف» با پدیده ناشایست «تجمل گرایی» نیز به عنوان یک بیماری اقتصادی مقابله کرده است. قرآن مجید در آیات متعددی به بحث اسراف پرداخته و جنبه های مختلف این امر مذموم را بررسی کرده، آیاتی که اعلام می دارد «خداوند مسرفین را دوست ندارد» بیانگر این حقیقت است که اسراف موجب می شود تا شخص مسرف، با وجود دارا بودن همه فضایل اخلاقی و اعمال صالح، نتواند به مقام محبت و قرب الهی برسد. البته قرآن مجید، همچنانکه اسراف را نمی پذیرد، سختگیری در مخارج زندگی را نیز قبیح و ناپسند می شمارد و اجازه نمی دهد که افراد حریص و مال اندوز و تنگ نظر به بهانه پرهیز از اسراف در دامن خساست و سخت گیری در مصرف بیفتند. قرآن مجید با مطرح کردن مسئله اسراف و بیان مضرات آن و دعوت به اعتدال و میانه روی در تمام امور زندگی، در حقیقت بهترین الگوی مصرف را برای زندگی سعادت‌مندانه به آدمیان ارائه می دهد.

کلیدواژه: تجمل، اسراف، مصرف، پیامد

بیان و تبیین مسئله.....	۴
اهمیت و ضرورت تحقیق.....	۴
اهداف تحقیق.....	۶
سوالهای اصلی.....	۷
فرضیه تحقیق.....	۷
پیشینه تحقیق.....	۸
پیشینه پژوهشی.....	۹
روش تحقیق.....	۱۰
فصل دوم: تجمل گرایی از دیدگاه آیات و روایات.....	۱۲
الف) تجمل از دیدگاه آیات.....	۱۲
ب) تجمل از دیدگاه روایات.....	۱۴
تجمل گرایی از نظر روایات و بزرگان.....	۱۵
حکم تجمل گرایی از نظر آیت الله مکارم.....	۱۵
فصل سوم: بررسی علل و ریشه های تجمل گرایی.....	۱۸
الف) علل فردی تجمل گرایی.....	۲۰

- ب) علل اجتماعی گرایش به تجمل ۲۱
- فصل چهارم: پیامدهای فردی واجتماعی تجمل گرایی ۲۶
- الف) پیامدهای فردی تجمل گرایی ۲۷
- ۱- غفلت از یاد خدا ۲۷
- ۲- فراموشی مرگ و قیامت ۲۸
- ۳- طغیان و سرکشی ۳۰
- ۴- خشم و غضب الهی ۳۱
- پیامدهای فردی تجمل گرایی در ارتباط انسان با خودش ۳۱
- ۱- کوتاهی فرد در انجام وظیفه ۳۲
- ۲- هدر رفتن استعداد های فردی ۳۳
- ۳- از بین رفتن آرامش فردی ۳۴
- ۴- دنیا طلبی ۳۵
- ب) پیامدهای اجتماعی تجمل گرایی ۳۶
- ۱- کم رنگ شدن ارزش های دینی ۳۷
- ۲- کاهش معنویت در جامعه ۳۹
- پیامدهای تجمل گرایی در ارتباط انسان با دیگران ۴۰

نتیجه گیری :

رواج فرهنگ تجمل گرایی در میان مردم امری ناپسند و ناشایست است و علاوه بر نیازهای فردی و اجتماعی ناشایستی که دارد در ارتباط انسان با پروردگارش نیز تاثیری می گذارد به این صورت که موجب غفلت از یاد خدا، یاد مرگ و قیامت می شود و زمینه طغیان و سرکشی را فراهم می کند به طوری که انسان در مقابل حق و حقیقت ایستادگی کرده و باعث خشم و غضب الهی می گردد، زیرا در انجام وظایف خود کوتاهی کرده و با دنیا طلبی استعدادهای فردی و آرامش زندگی خود را از دست داده و در بعد اجتماعی هم و هم در ارتباط با پروردگار خود تجمل گرایی باعث می شود که ارزش های دینی کم رنگ شده و معنویت در جامعه کاهش یابد و نافرمانی خداوند روز به روز افزایش یابد زیرا به واسطه تجمل گرایی در جامعه فقر، اسراف، مدگرایی و تهاجم فرهنگی رونق می یابد و فساد در جامعه بیداد می کند و سرمایه های مادی نابود می شود.

منابع:

- (۱) ابن بابویه قمی محمد بن علی ، من لا یحضره الفقیه ، تحقیق علی اکبر غفاری ، ج ۴
- (۲) اجلال زهرا ، مقاله ارتباط تجمل گرایی با اسراف ،سایت تبیان،
- (۳) اسحاقی سید حسین ، اخلاق بهشتیان ، چاپ اول ، قم، خادم الرضا،
- (۴) اسکندری زهرا ، مفهوم تجمل گرایی و آثار آن ، ۱۳۹۱ بی چا
- (۵) امام جمعه زاده سید جواد ف اسیب شناسی جامعه و حکومت اسلامی در نهج البلاغه ، فصلنامه علوم سیاسی ، شماره ۱۷
- (۶) انصاری محمد علی ، زندگی بدون اسراف ، ترجمه محمد رضا جباران ، چاپ اول، تهران، نشر بین المللی
- (۷) بحرانی سید هاشم ،. البرهان فی تفسیر القرآن . تهران: انتشارات بنیاد بعثت.
- (۸) بقلی شیرازی، شیخ روز بهان ، عرایس البیان فی حقایق القرآن ، ترجمه و تحقیق علی بابایی ، ج ۳ ،
- (۹) پاینده ابوالقاسم ، نهج الفصاحه ، بیجا، بی تا
- (۱۰) پورمحمدی ماهونکی صدیقه ، پیامدهای اجتماعی رفاه زدگی، مرکز نشرهاجر، چاپ اول، بهار ۹۶،
- (۱۱) تهرانی دلشاد ، مصطفی، سیره نبوی، دفتر اول
- (۱۲) تمیمی آمدی عبد الواحد بن محمد ،. غررالحکم ودرر الکلم، تصحیح: جمال الدین حسینی. تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۶۶
- (۱۳) تیموری قنبر علی ، آسیب شناسی مصرف ، چاپ اول، مشهد، نشر جوان یاوران

۱۴) جزایری نورالدین ، فروق اللغات ف اسلامی ، ص ۴۴؛ ابوالحسن احمد ابن فارس، ابن زکریا ، مفجم مقایس اللغه

۱۵) غلام جمشیدی محمد صادق ، اسراف در قران و حدیث ، چاپ اول، انتشارات بین الملل،

۱۶) صادقی عبدالله حاجی ، اصول الگوی مصرف اسلامی ، چاپ اول، قم، زمزم هدایت

۱۷) حرّانی حسن بن علی ، تحف العقول عن آل الرسول ، تحقیق علی اکبر غفاری ۱۴۰۴، چاپ دوم، قم، موسسه نشر اسلامی

۱۸) خطیبی مهدی ، شاخص اسراف و معیارهای آن چاپ اول نشرالمصطفی، قم

۱۹) خمینی سید روح اله ، صحفیه امام، موسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی، تهران، ۱۳۷۸، ج ۱۹

۲۰) دشتی محمد حسین . نهج البلاغه . قم: ناشر اندیشه هادی. ۱۳۷۹

۲۱) دیباجی سید احمد ، فرهنگ تولید و مصرف در اسلام ، چاپ اول ، قم، نشر اول

۲۲) ذاکری علی اکبر ، اخلاق مسئولان نظام اسلامی ، چاپ ۱۱، تهران ، نشر عروج

۲۳) رازی ابوجعفر محمد بن یعقوب بن اسحاق ، کلینی، کافی، بی تا، ج ۶،

۲۴) رجایی ، سید محمد کاظم ، شاخص اسراف و معیارهای آن ، چاپ اول ، نشرالمصطفی، قم

۲۵) رستگاران علیرضا ، تجمل گرایی از دیدگاه اسلام ، چاپ اول، قم، انتشارات مرکز پژوهش های اسلامی صداوسیما،

۲۶) رفیعی محمدی ناصر ، اسراف و تبذیر تباهی سرمایه ها ، چاپ اول ، قم، نشر جامعه المصطفی

- (۲۷) سادات محمد علی. ، *اخلاق اسلامی*. تهران: انتشارات سمت. ج ۲۱، ۱۳۸۷
- (۲۸)، ستوده معصومه ، پیامدهای فردو اجتماعی مد گرایی ، اول، اول ، نشر هاجر، تهران ، ۱۳۷۱
- (۲۹) سید رضی محمد بن حسین بن موسی ، نهج البلاغه، بیروت، دارالاسوه ۱۴۱۵ ق
- (۳۰) صدوق محمد بن علی بن بابویه ،.. *کمال الدین و اتمام النعمه*، تصحیح: علی اکبر غفاری. قم: مؤسسه النشر الاسلامی، ج ۱، ۱۳۶۳،
- (۳۱) طباطبایی سید محمد حسین ، *المیزان فی تفسیر القرآن* . ترجمه : محمد باقر موسوی همدانی، قم : انتشارات اسلامی. ج ۱۵، ۱۳۶۳،
- (۳۲) طبرسی حسن بن فضل. *مکارم الاخلاق*، ترجمه میرباقری. تهران: انتشارات فراهانی ج ۲، ۱۳۶۵
- (۳۳) قمی شیخ عباس ، *سفینه البحار* ، ج ۱ ، قم ، نشر دارالکتاب
- (۳۴) فراهیدی خلیل بن احمد ، ، *العين*، قم: مؤسسه النشر الاسلامی التابعه لجماعه المدرسین، ج ۱۴۱۴ ق
- (۳۵) قرائتی، محسن، *تفسیر نور*، تهران: مرکز فرهنگی درسهای از قرآن، ج ۸، ۱۳۸۶،
- (۳۶) مجلسی محمد باقر ، *بحار الانوار الجامعه لدرر اخبار الائمه الاطهار*. تهران: انتشارات کتابفروشی اسلامیهج ۱۷، ۱۳۷۰،
- (۳۷) مدائنی عزالدین عبدالحمید ، *سیری در نهج البلاغه*، کتاب خانه آیت اله ... مرعشی، ۱۴۰۴ ق، قم
- (۳۸) مطهری مرتضی ، ، *سیری در سیره ی نبوی*، صدرا، تهران، ۱۴۱۹ ق، ۱۳۷۷
- (۳۹) معین محمد ، *فرهنگ فارسی*، ج ۱ ، چاپ ۲۰، تهران، انتشارات امیرکبیر

۴۰) مکارم شیرازی ناصر ، تفسیر نمونه ، ج ۶ ،

۴۱) موسوی کاشمری سید مهدی ، پژوهشی در اسراف ، چاپ اول، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

۴۲) میر محمدی زرنندی سید ابوالفضل ، تفسیر بلاغ ، ج ۳ ، چاپ دوم، تهران، نشرین الملل

۴۳) ناصری عرفان ، بررسی تجمل گرایی در برنامه های سیما ، چاپ اول، قم، دفتر عقل،

۴۴) ملا احمد نراقی ، معراج السعاده. تهران : انتشارات دهقان. چاپ ۶، تهران، نشر دهقان، بی تا